Burger Alliantie
Gulpen-Wittem

Inwonerspeiling financiën

Gulpen-Wittem 2026

Resultaten, verantwoording en aanbevelingen

Werkgroep financiën · Oktober 2026

Onze gemeente, ons geld, onze toekomst!

BURGER ALLIANTIE GULPEN-WITTEM

Inwonerspeiling financiën Gulpen-Wittem 2026

Resultaten verantwoording en aanbevelingen

Burger Alliantie Gulpen-Wittem • Werkgroep financiën
Rapportdatum 26 oktober 2026
Analyse van de aangeleverde uitdraai met 143 reacties en 141 inwonerreacties

Dit rapport beschrijft wat deelnemers vinden van de gemeentelijke financiën, aan welke uitgaven zij prioriteit geven en welke verantwoording en betrokkenheid zij wensen. Het biedt een onderbouwde basis voor verdere bevindingen en de begrotingstoets. Het is geen audit van het gemeentelijke financiële beheer en geen representatieve meting van alle inwoners.

De hoofdbevinding is dat financiële voorzichtigheid samengaat met wensen rond woningen, zorg en dorpsvoorzieningen. Deelnemers vragen vooral om onderzoek naar externe inhuur en organisatiekosten, begrijpelijke financiële uitleg en zichtbare controle. De mate waarin deze opvattingen in de gehele gemeente worden gedeeld, is niet vastgesteld.

1 Doel bron en leeswijzer

De analyse gebruikt uitsluitend de PDF BAGW Inwonerspeiling Financiën 2026, enquête 743711, aangeleverde versie (5), 47 pagina's. Verwijzingen naar bronpagina's betreffen de paginanummers in die PDF. Gemeentelijke financiële cijfers die in de vragen zijn getoond, zijn in dit rapport niet onafhankelijk gevalideerd.

Het voorblad van deze versie vermeldt 143 reacties. Daarvan antwoorden 141 personen dat zij in Gulpen-Wittem wonen en twee dat zij daar niet wonen. De inhoudelijke tabellen en achtergrondvragen sluiten aan op 141 antwoorden. Alle inhoudelijke percentages in dit rapport hebben daarom 141 als noemer, behalve waar expliciet een andere noemer wordt genoemd.

De hoofdstukken 3 tot en met 9 behandelen de resultaten. Hoofdstuk 10 verbindt die tot bevindingen. Het rapport eindigt met een samenvatting en aanbevelingen. Beschrijvende cijfers, interpretaties en aanbevolen vervolgstappen worden van elkaar onderscheiden.

2 Verantwoording en beperkingen

Opzet en verwerking

De vragenlijst combineert beoordelingen, keuzes uit antwoordopties, een belangscore en open antwoorden. Deelnemers beoordelen de financiële situatie vóór en na het zien van informatie. Bij uitgavenvragen zien zij bedragen per inwoner en een gemiddelde van vier vergelijkingsgemeenten. Bij vragen 6, 8 en 9 mochten maximaal drie opties worden gekozen, bij vraag 12 maximaal vier. Meervoudige antwoorden worden als aandeel van de deelnemers weergegeven; percentages zijn geen budgetaandelen en tellen niet noodzakelijk op tot 100%.

Percentages zijn opnieuw uit de gepubliceerde aantallen berekend en op één decimaal afgerond. Samengevoegde categorieën zijn berekend uit de aantallen, zodat afrondingsverschillen worden vermeden. Rapportcijfers zijn gewogen gemiddelden van de gegeven cijfers; antwoorden met te weinig kennis zijn daarvoor uitgesloten. Een onvoldoende betekent in dit rapport een cijfer van 1 tot en met 5. De belangscore voor meepraten is overgenomen uit de bron. De tabellen bevatten aantallen naast percentages om de berekeningen controleerbaar te houden.

Selectie en representativiteit

De beschikbare rapportage toont geen aselecte steekproef, selectieprotocol, responspercentage, veldwerkperiode of weging. Zelfselectie kan een rol spelen: mensen met sterke zorgen of bovengemiddelde betrokkenheid kunnen eerder deelnemen. Zonder wervingsgegevens is de omvang daarvan onbekend. Ook is niet gecontroleerd of iedere reactie van een unieke persoon afkomstig is en welke controles op dubbele of ongeldige inzendingen zijn toegepast. Dit zijn ontbrekende verificaties, geen vastgestelde onregelmatigheden.

De deelnemersgroep bestaat voor 64,5% uit mensen van 60 jaar of ouder. Slechts 1,4% is 18 tot en met 29 jaar. De verdeling over kernen is ongelijk en voor sommige kernen zeer klein. Zonder vergelijking met de gemeentelijke bevolkingssamenstelling wordt geen exacte over- of ondervertegenwoordiging berekend. De resultaten worden niet gewogen. Een klassieke steekproeffout of gemeente breed betrouwbaarheidsinterval wordt niet berekend, omdat een kanssteekproef niet is aangetoond. Meer reacties alleen lossen selectiviteit niet op.

Invloed van vraagstelling en aangeboden cijfers

Vraagvolgorde, formulering en referentiebedragen kunnen antwoorden beïnvloeden. Begrippen als weinig aantoonbaar resultaat en hoge schulden leggen een probleem voor waarop deelnemers reageren; zij stellen dat probleem niet onafhankelijk vast. De volledige tussentijdse informatiepresentatie ontbreekt. Een verandering tussen voor- en nameting kan daardoor niet uitsluitend worden toegeschreven aan objectieve kennisgroei. Er is geen controlegroep en er zijn geen gekoppelde individuele antwoorden beschikbaar voor een nadere analyse.

De vergelijking met vier gemeenten kan als referentiepunt werken. De namen, selectiegrond, verslagjaren en precieze vergelijkbaarheid zijn uit deze statistische uitdraai niet af te leiden. Een hoger bedrag is niet automatisch inefficiënt en een lager bedrag is niet automatisch ontoereikend. Taakverdeling, kwaliteit, behoefte en toerekening kunnen verschillen. Treasury, reserves en rekeningresultaat zijn bovendien complexe financiële categorieën; de antwoorden daarover mogen niet zonder nadere uitleg in beleidsbedragen worden vertaald.

Grenzen aan conclusies

De peiling meet voorkeuren en beoordelingen. Zij bewijst geen wanbeheer, concrete besparingsruimte, draagkracht van huishoudens of juridische tekortkoming. Zonder microdata kunnen geen verbanden tussen leeftijd, kern, vertrouwen en voorkeuren worden vastgesteld. Deelnemers hebben geen sluitende alternatieve begroting opgesteld en hoefden niet alle gevolgen van hun keuzes te verdelen. De beoordelingen over 2022–2026 kunnen niet uitsluitend aan huidige bestuurders worden toegeschreven.

Bij open antwoorden is een kwalitatieve lezing toegepast. Er is geen formele codering met onafhankelijke beoordelaars uitgevoerd; daarom worden geen thematische frequenties of rangordes geclaimd. Persoonlijke beschuldigingen worden niet als feit overgenomen. Bij publicatie van letterlijke antwoorden is aandacht nodig voor herkenbaarheid van personen. Dit rapport gebruikt daarom thematische parafrases.

3 Samenstelling van de deelnemers

Leeftijd van de deelnemers

Antwoord	Aantal	Percentage
Jonger dan 18	0	0,0%
18–29	2	1,4%
30–44	13	9,2%
45–59	33	23,4%
60–74	81	57,4%
75 jaar of ouder	10	7,1%
Zeg ik liever niet	2	1,4%

De leeftijdsgroep 60–74 jaar is het grootst met 57,4%. Samen met de 75-plussers komt het aandeel 60-plus op 64,5%. De beperkte deelname onder jongere volwassenen maakt het onjuist om lage scores voor jeugd of onderwijs als bewijs van een geringe behoefte onder jongeren te presenteren. Bron p. 47.

Woonkern van de deelnemers

Antwoord	Aantal	Percentage
Beutenaken	0	0,0%
Billinghuizen	1	0,7%
Epen	10	7,1%
Eys	16	11,3%
Gulpen	39	27,7%
Ingber	2	1,4%
Mechelen	18	12,8%
Nijswiller	4	2,8%
Partij-Wittem	2	1,4%
Reijmerstok	5	3,5%
Slenaken	5	3,5%
Wahlwiller	3	2,1%
Wijlre	20	14,2%
Anders / buitengebied	8	5,7%
Zeg ik liever niet	8	5,7%

Gulpen levert 27,7% van de reacties, gevolgd door Wijlre met 14,2%, Mechelen met 12,8% en Eys met 11,3%. Beutenaken heeft geen geregistreerde deelnemer. Voor kleine kernen zijn de aantallen te klein voor betrouwbare afzonderlijke conclusies. De huidige bron bevat bovendien geen kruistabellen per kern. Bron p. 46.

4 Financieel beeld vertrouwen en uitleg

Financiële situatie vóór informatie

Antwoord	Aantal	Percentage
Zeer goed	0	0,0%
Goed	12	8,5%
Niet goed en niet slecht	31	22,0%
Slecht	59	41,8%
Zeer slecht	29	20,6%
Ik weet er te weinig van	10	7,1%

Vooraf beoordeelt 62,4% de financiële situatie als slecht of zeer slecht. Een positieve beoordeling geeft 8,5%; 22,0% is neutraal en 7,1% weet te weinig. Dit is een oordeel over de situatie, geen onafhankelijke financiële diagnose. Bron p. 4.

Vertrouwen in de omgang met gemeentegeld

Antwoord	Aantal	Percentage
Zeer veel vertrouwen	1	0,7%
Veel vertrouwen	6	4,3%
Neutraal	37	26,2%
Weinig vertrouwen	59	41,8%
Zeer weinig vertrouwen	32	22,7%
Ik weet er te weinig van	6	4,3%

Weinig of zeer weinig vertrouwen heeft 64,5%. Veel of zeer veel vertrouwen heeft 5,0%. Daarnaast is 26,2% neutraal en weet 4,3% te weinig. De beperkte positieve groep en de grote kritische groep wijzen binnen de deelnemersgroep op een vertrouwensvraagstuk. De oorzaak daarvan is niet afzonderlijk onderzocht. Bron p. 5.

Duidelijkheid van de financiële uitleg

Antwoord	Aantal	Percentage
Zeer duidelijk	1	0,7%
Duidelijk	10	7,1%
Niet duidelijk en niet onduidelijk	29	20,6%
Onduidelijk	65	46,1%
Zeer onduidelijk	31	22,0%
Weet ik niet	5	3,5%

De uitleg is volgens 68,1% onduidelijk of zeer onduidelijk; 7,8% vindt haar duidelijk of zeer duidelijk. De cijfers vragen om nadere verkenning van zowel begrijpelijkheid als volledigheid. Een betere presentatie kan ontbrekende inhoudelijke informatie niet vervangen. Uit de geaggregeerde cijfers is niet af te leiden of juist deelnemers met weinig vertrouwen ook de uitleg onduidelijk vinden. Bron p. 6.

Financiële situatie na informatie

Antwoord	Aantal	Percentage
Zeer goed	0	0,0%
Goed	5	3,5%
Niet goed en niet slecht	18	12,8%
Slecht	71	50,4%
Zeer slecht	35	24,8%
Ik kan het nog steeds niet beoordelen	12	8,5%

Ervaren verandering van beeld

Antwoord	Aantal	Percentage
Ja, positiever	8	5,7%
Ja, negatiever	43	30,5%
Nee, ongeveer hetzelfde	78	55,3%
Ik wist vooraf te weinig om dat te beoordelen	12	8,5%

Na de informatie beoordeelt 75,2% de situatie als slecht of zeer slecht, tegenover 62,4% vooraf: een verschil van 12,8 procentpunt. Bij de expliciete veranderingsvraag meldt 30,5% een negatiever beeld, 5,7% een positiever beeld en 55,3% geen wezenlijke verandering. Deze twee bevindingen meten iets anders: een groepsverdeling en een zelf gerapporteerde verandering. De individuele verschuivingen zijn niet te reconstrueren. De informatie neemt de zorgen in deze setting veelal niet weg. Bron p. 7–8.

5 Gewenste financiële informatie

Onderwerpen waarover duidelijker uitleg wordt gevraagd

Antwoord	Aantal	Percentage
Inkomsten en gemeentelijke belastingen	27	19,1%
Waar de gemeente haar geld aan uitgeeft	79	56,0%
Personeelskosten en het aantal vaste medewerkers	49	34,8%
Kosten van externe inhuur en adviseurs	97	68,8%
Kosten, risico’s en resultaten van grote projecten	57	40,4%
Schulden, rente en terugbetaling	39	27,7%
Reserves en financiële risico’s	19	13,5%
Vergelijking met andere gemeenten en eerdere jaren	12	8,5%
De uitleg is voor mij al duidelijk genoeg	5	3,5%
Overige	7	5,0%

Externe inhuur en adviseurs staan bovenaan met 68,8%, gevolgd door uitleg over uitgaven met 56,0% en grote projecten met 40,4%. Personeelskosten worden door 34,8% genoemd. Dit zijn prioriteiten binnen maximaal drie keuzes; een lager percentage betekent niet dat een onderwerp onbelangrijk wordt gevonden. Bron p. 9.

Jaarlijkse financiële informatie in gewone taal

Antwoord	Aantal	Percentage
Inkomsten en uitgaven per inwoner	72	51,1%
Vergelijking met andere gemeenten en landelijke gemiddelden	52	36,9%
Personeelskosten, aantal medewerkers, overhead en externe inhuur	92	65,2%
Kosten, voortgang en resultaten van grote projecten	69	48,9%
Schulden, rente, terugbetaling en looptijden	59	41,8%

Antwoord	Aantal	Percentage
Reserves: waarvoor ze bedoeld zijn, hoeveel erin zit en waarvoor ze gebruikt	27	19,1%
Financiële risico's en wat er gebeurt als het tegenzit	54	38,3%
Welke besparingen zijn onderzocht en wat die voor inwoners betekenen	62	44,0%
Overige	2	1,4%

Voor jaarlijks inzicht noemt 65,2% personeel, overhead en inhuur, 51,1% inkomsten en uitgaven per inwoner en 48,9% grote projecten. Onderzochte besparingen en gevolgen voor inwoners worden door 44,0% genoemd; schuldinformatie door 41,8%. De behoefte betreft dus ook resultaten en gevolgen van financiële keuzes. Bij deze vraag mochten maximaal vier opties worden gekozen. Bron p. 36.

6 Voorkeuren voor uitgaven per beleidsterrein

Algemene beleidsterreinen

Terrein	Meer	Gelijk	Minder	Weet niet
Gezondheid en milieu	25,5%	56,7%	12,1%	5,7%
Sport cultuur en vrije tijd	21,3%	52,5%	23,4%	2,8%
Veiligheid	17,7%	53,2%	27,0%	2,1%
Wegen verkeer en vervoer	26,2%	58,2%	12,8%	2,8%
Wonen en ruimtelijke ontwikkeling	48,9%	39,0%	7,8%	4,3%
Onderwijs	10,6%	66,7%	16,3%	6,4%
Economie en ondernemers	17,7%	54,6%	22,0%	5,7%

Wonen en ruimtelijke ontwikkeling heeft met 48,9% de grootste groep die meer wil besteden; dit is net geen meerderheid. Bij de overige algemene terreinen kiest een meerderheid voor ongeveer hetzelfde bedrag. Voor wegen en gezondheid is de groep die meer wil besteden groter dan de groep die minder wil besteden. Bij sport en cultuur, veiligheid, onderwijs en economie is de groep die minder wil besteden groter dan de groep die meer wil besteden, maar blijft behoud van het bedrag steeds de grootste keuze. Bron p. 11–17.

Zorg en ondersteuning

Terrein	Meer	Gelijk	Minder	Weet niet
Samenkracht welzijn en burgerparticipatie	29,1%	46,8%	18,4%	5,7%
Toegang en eerstelijn	2,8%	39,7%	48,9%	8,5%
Inkomensondersteuning	11,3%	51,1%	29,1%	8,5%
Werk en arbeidsparticipatie	7,8%	43,3%	43,3%	5,7%
Wmo ondersteuning	18,4%	58,2%	18,4%	5,0%
Jeugdhulp en jeugdbescherming	9,9%	53,9%	29,8%	6,4%

Samenkracht, welzijn en burgerparticipatie kent 29,1% voor meer uitgaven en 46,8% voor behoud. Bij WMO, inkomensondersteuning en jeugdhulp kiest een meerderheid voor behoud. Voor toegang en eerstelijns wil 48,9% minder uitgeven. Bij werk en arbeidsparticipatie zijn behoud en vermindering even groot met elk 43,3%. De bron vertelt niet of deelnemers lagere uitvoeringskosten of minder ondersteuning bedoelen. Dit moet vóór eventuele maatregelen worden opgehelderd, mede met gebruikers van ondersteuning. Bron p. 18–23.

Bestuur en ondersteuning

Onderdeel	Meer	Gelijk	Minder	Weet niet
Bestuur	0,7%	17,7%	78,0%	3,5%
Burgerzaken	0,7%	46,1%	47,5%	5,7%
Overhead en organisatieondersteuning	0,0%	9,2%	87,2%	3,5%
Gebouwen en gronden	3,5%	23,4%	63,8%	9,2%
Treasury belastingen en algemene middelen	8,5%	60,3%	15,6%	15,6%
Reserves en rekeningresultaat	36,2%	43,3%	9,2%	11,3%

De duidelijkste voorkeur voor vermindering betreft overhead en organisatieondersteuning met 87,2%, gevolgd door bestuur met 78,0% en gebouwen en gronden met 63,8%. Bij burgerzaken liggen minder en gelijk dicht bij elkaar. Dit ondersteunt verdiepend onderzoek naar kosten en prestaties. Het zegt niet welk bedrag verantwoord kan worden geschrapt. Vermindering van externe inhuur kan soms meer vaste deskundigheid vereisen; de totale kosten en kwaliteit moeten samen worden beoordeeld. Bron p. 24–29.

7 Prioriteiten maatregelen en financiële koers

Bestedingsprioriteiten voor de komende vier jaar

Antwoord	Aantal	Percentage
Zorg en hulp aan inwoners	49	34,8%
Betaalbare woningen	64	45,4%
Wegen, bereikbaarheid en verkeersveiligheid	28	19,9%
Dorpsvoorzieningen, sport en verenigingen	47	33,3%
Natuur, landschap en duurzaamheid	32	22,7%
Veiligheid	31	22,0%
Jeugd en onderwijs	15	10,6%
Economie, lokale ondernemers en toerisme	18	12,8%
Onderhoud van wat de gemeente al heeft	22	15,6%
Schulden verminderen	64	45,4%
Meer geld opzijzetten voor tegenvallers	24	17,0%
Overige	5	3,5%

Schuldvermindering en betaalbare woningen staan exact gelijk met elk 45,4%. Daarna volgen zorg en hulp met 34,8% en dorpsvoorzieningen, sport en verenigingen met 33,3%. De resultaten wijzen op een combinatie van financiële voorzichtigheid en concrete behoeften in de leefomgeving. Zij betekenen niet dat iedere deelnemer dezelfde combinatie heeft gekozen. Bron p. 30.

Eerste maatregel	Aantal	Percentage
Dure uitgaven met weinig aantoonbaar resultaat onderzoeken en stoppen aanpassen of vervangen	94	66,7%
Besparen op de gemeentelijke organisatie	55	39,0%
Minder externe adviseurs en ingehuurd personeel	116	82,3%
Grote plannen later uitvoeren	11	7,8%
Grote projecten soberder of goedkoper uitvoeren	25	17,7%
Minder geld uitgeven aan zaken die de gemeente niet verplicht hoeft te doen	43	30,5%
Voorzieningen eenvoudiger maken of samen met andere gemeenten uitvoeren	53	37,6%
Gemeentelijke belastingen verhogen	2	1,4%
Meer geld lenen	0	0,0%
Tijdelijk geld gebruiken dat voor tegenvallers opzij staat	2	1,4%
Overige	2	1,4%

Minder externe adviseurs en inhuur wordt door 82,3% genoemd. Onderzoek naar dure uitgaven met weinig aantoonbaar resultaat volgt met 66,7%. Besparen op de organisatie noemt 39,0%; voorzieningen eenvoudiger of samen uitvoeren 37,6%. Belastingverhoging en inzet van buffers krijgen elk 1,4%; extra lenen wordt niet gekozen. Dit zijn eerste voorkeuren binnen maximaal drie keuzes, geen absoluut verbod op een latere belastingverhoging, lening of reserve-inzet. Bron p. 32.

Voorkeur voor de financiële koers

Antwoord	Aantal	Percentage
Blijven investeren — nieuwe plannen laten doorgaan, ook als daarvoor meer moet worden geleend.	6	4,3%
Voorzichtig blijven investeren — alleen investeren als rente en terugbetaling later goed betaalbaar blijven.	40	28,4%
Eerst inkomsten en uitgaven in evenwicht — grote nieuwe plannen beperken totdat er ieder jaar genoeg geld binnenkomt.	57	40,4%
Eerst schulden verminderen — schulden terugbrengen, ook als plannen daardoor moeten wachten of kleiner worden.	34	24,1%
Ik weet het niet.	4	2,8%

Voor begrotingsevenwicht als eerste stap kiest 40,4%; voor schuldvermindering als eerste stap 24,1%. Samen is dat 64,5%. Voorzichtig blijven investeren kiest 28,4% en investeren met extra lenen 4,3%. Er is daarmee een sterke voorkeur voor voorwaarden aan nieuwe ambities, maar geen algemene afwijzing van alle investeringen. Bron p. 34.

Aanpak van uitgaven met weinig aantoonbaar resultaat

Antwoord	Aantal	Percentage
Stoppen	49	34,8%
Eerst verbeteren; stoppen als verbetering uitblijft	18	12,8%
Vervangen door een aanpak die aantoonbaar beter werkt	22	15,6%
Doorgaan als het maatschappelijk doel belangrijk genoeg is	8	5,7%
Per geval beoordelen en openbaar uitleggen	43	30,5%
Weet ik niet	1	0,7%

Direct stoppen kiest 34,8%; per geval beoordelen en openbaar uitleggen 30,5%. Verbeteren of vervangen wordt eveneens genoemd. De antwoorden ondersteunen een toets op werking en publieke verantwoording. Maatschappelijke effecten zijn niet altijd eenvoudig meetbaar; gebrek aan aantoonbaar resultaat moet eerst worden onderscheiden van gebrekkige registratie. Bron p. 35.

Zorgen over toekomstige gemeentelijke keuzeruimte

Antwoord	Aantal	Percentage
Helemaal geen zorgen	6	4,3%
Een beetje zorgen	26	18,4%
Redelijk veel zorgen	42	29,8%
Veel zorgen	37	26,2%
Zeer veel zorgen	21	14,9%
Ik kan dit niet beoordelen	9	6,4%

Redelijk veel tot zeer veel zorgen heeft 70,9%; veel of zeer veel zorgen heeft 41,1%. De vraag noemt hoge schulden en aanhoudende tekorten als uitgangspunt. De antwoorden meten de ervaren zorg bij die voorgelegde situatie, niet de objectieve kans op verlies van gemeentelijke autonomie. Bron p. 38.

8 Betrokkenheid en beoordeling van de raad

Het belang van meepraten vóór grote financiële besluiten krijgt gemiddeld 7,65, met mediaan 8, eerste kwartiel 7 en derde kwartiel 9. De bron vermeldt een standaardafwijking van 2,17 en een bereik van 1 tot 10. Er zijn dus ook afwijkende opvattingen. Zonder de volledige cijferverdeling kan geen exact percentage voorstanders boven een gekozen grens worden berekend. Bron p. 37.

Beoordeling 2022–2026	Cijfergevers	Gemiddelde	Cijfer 1–5	Geen cijfer
Financieel beheer gemeente	126	4,06	79,4%	15
Controle gemeenteraad	117	4,03	79,5%	24

De gemiddelden zijn in dit rapport uit de frequenties berekend. Onder de cijfergevers geeft 79,4% het financieel beheer en 79,5% de raadscontrole een onvoldoende. Voor raadscontrole ziet 17,0% van alle deelnemers af van een cijfer wegens te weinig kennis, tegenover 10,6% bij financieel beheer. Dit kan aanleiding geven de zichtbaarheid van controle te onderzoeken, maar bewijst niet waarom mensen geen oordeel geven. Bron p. 39–40.

De kritische beoordeling maakt zelfstandig doorvragen en begrijpelijke besluitvorming tot relevante aandachtspunten voor de raad. Het oordeel ziet op 2022–2026 en mag niet uitsluitend aan het huidige college of huidige raadsleden worden toegeschreven. Ook de precieze oorzaak van de lage cijfers is niet gemeten.

9 Inbreng in de open antwoorden

De bron registreert 95 antwoorden op de open slotvraag. Daaronder staan ook niet-inhoudelijke reacties zoals een streepje of n.v.t.; 95 betekent daarom niet automatisch 95 inhoudelijke aanbevelingen. De kwalitatieve lezing onderscheidt de volgende lijnen, zonder claims over exacte aantallen per thema. Bron p. 41–44.

Financiële discipline

Deelnemers vragen om beperking van schulden, evenwicht tussen inkomsten en uitgaven en terughoudendheid met omvangrijke ambities. Vergelijkingen met een huishoudboekje drukken een wens tot zorgvuldigheid uit; zij zijn geen technisch model van gemeentelijke financiering.

Deskundigheid en kosten

Reacties vragen om minder afhankelijkheid van adviesbureaus, opbouw van interne kennis, betere projectramingen en toetsing van de personeelsomvang. Andere reacties benadrukken juist een goed functionerende ambtelijke organisatie.

Openheid en contact

Deelnemers vragen om begrijpelijke uitleg, contact in de kernen, benutting van inwonerskennis en betrokkenheid vóór besluiten. De roep om controle en onafhankelijk advies komt eveneens terug.

Wonen en leefbare dorpen

Reacties noemen betaalbare woningen, woonvormen voor ouderen, ontmoetingsplekken, voorzieningen en leefbaarheid. Specifieke projectvoorkeuren verschillen; zij zijn geen gezamenlijk gedragen projectbesluit.

Verschil van mening

Er zijn ook oproepen tot regionale samenwerking, waardering voor raadswerk en ruimte voor het nieuwe bestuur. Persoonlijke verwijten en feitelijke beweringen over projecten zijn niet geverifieerd en worden niet als bevinding overgenomen.

10 Samenhangende bevindingen voor de begrotingstoets

Financieel herstel en maatschappelijke waarde horen bij elkaar

De gelijke positie van schuldvermindering en woningen, gevolgd door zorg en dorpsvoorzieningen, vraagt om een afweging die meer omvat dan een sluitend saldo. Een maatregel moet worden beoordeeld op structureel financieel effect, toekomstige lasten en gevolgen voor inwoners. De enquête biedt prioriteiten voor die afweging, geen uitgewerkte dekking.

Onderzoek de organisatie met behoud van uitvoeringskracht

De consistente nadruk op inhuur en overhead rechtvaardigt een controleerbare analyse van totale organisatiekosten en prestaties. Een generieke korting zonder inzicht in taken, bezetting en contracten kan de uitvoering verzwakken of kosten verplaatsen. Ook verschillen met vergelijkingsgemeenten moeten eerst worden verklaard voordat zij als besparing worden ingeboekt.

Maak controle en uitleg zichtbaar

Het beperkte vertrouwen, de onduidelijk ervaren informatie en de lage beoordeling van raadscontrole wijzen samen op een behoefte aan beter navolgbare besluitvorming. Dit is een samenhang in het totaalbeeld, geen statistisch bewezen verband op persoonsniveau. Voorstellen horen een duidelijke probleemstelling, alternatieven, risico's, gevolgen en evaluatiemoment te bevatten.

Verbreed de maatschappelijke blik

De voorkeuren van de deelnemers zijn relevant, maar mogen niet de plaats innemen van onderzoek naar behoeften van minder bereikte inwoners. Lastenverhogingen, minder toegang tot hulp of veranderingen in voorzieningen moeten ook worden besproken met jongeren, gezinnen, mensen met beperkte middelen en niet-gebruikers van ondersteuning. De enquête meet hun feitelijke betaalruimte niet.

11 Samenvatting

De aangeleverde versie omvat 143 reacties, waarvan 141 inwonerreacties. De inhoudelijke tabellen sluiten aan op deze 141 antwoorden. Het rapport actualiseert eerdere cijfers op deze basis en doet geen uitspraken namens alle inwoners.

- 64,5% heeft weinig of zeer weinig vertrouwen in de omgang met gemeentegeld; 68,1% vindt de financiële uitleg onduidelijk of zeer onduidelijk.
- Het aandeel met een negatief financieel oordeel stijgt binnen de vragenlijst van 62,4% naar 75,2%. De precieze invloed van de informatiepresentatie is niet afzonderlijk vastgesteld.
- 82,3% noemt minder externe inhuur als eerste maatregel; 66,7% kiest onderzoek en aanpak van dure uitgaven met weinig aantoonbaar resultaat. 87,2% wil minder overheaduitgaven.
- Schuldvermindering en betaalbare woningen krijgen elk 45,4% bij de bestedingsprioriteiten. Zorg en hulp krijgen 34,8% en dorpsvoorzieningen 33,3%.
- 64,5% geeft bij de koersvraag eerst prioriteit aan begrotingsevenwicht of schuldvermindering; 28,4% wil voorzichtig blijven investeren.
- Vooraf meepraten krijgt gemiddeld 7,65. De gemiddelden voor financieel beheer en raadscontrole liggen rond een 4.
- De deelnemersgroep is voor 64,5% 60-plus. Steekproeftrekking, werving en controles op unieke reacties zijn niet gedocumenteerd in de aangeleverde bron. Representativiteit is niet aangetoond.

De centrale bevinding is een vraag om aantoonbare zorgvuldigheid: maak kosten en alternatieven zichtbaar, bescherm maatschappelijke waarde en leg uit waarom financiële risico's en lasten verantwoord worden geacht.

12 Aanbevelingen

Voor de commissie BSM

Vraag het college per hoofdbevinding om een inhoudelijke reactie met beschikbare feiten, ontbrekende informatie, voorgenomen actie en leverdatum. Laat de antwoorden tijdig vóór relevante besluitvorming beschikbaar komen. Maak onderscheid tussen een al beantwoorde vraag en een verwijzing naar een omvangrijk document; verlang een concrete vindplaats.

Voor de gemeenteraad

Laat belangrijke financiële voorstellen toetsen op structurele dekking, schuld en rente, uitvoerbaarheid en maatschappelijke gevolgen. Vraag de totale doorwerking van investeringen en scenario's bij tegenvallers. Leg per besluit vast welke onzekerheden aanvaard worden en wanneer wordt bijgestuurd. Dit zijn aanbevelingen uit de analyse, geen afzonderlijk getoetste enquête-uitkomsten.

Voor organisatiekosten en inhuur

Maak vaste personeelskosten, externe inhuur, advieskosten en overhead in samenhang inzichtelijk, inclusief toerekening aan projecten en andere taken. Benoem noodzaak, contractduur, resultaten en alternatieven. Baseer een besparingsopdracht op aantoonbare ruimte en uitvoerbaarheid; tel samenhangende posten niet dubbel.

Voor maatschappelijke gevolgen en lasten

Onderbouw vóór lastenverzwaring welke alternatieven zijn onderzocht en hoe verschillende huishoudens worden geraakt. Toets bezuinigingen op bereik, toegankelijkheid en kwaliteit. Combineer cijfers met gesprekken met gebruikers én inwoners die hulp niet bereiken. Gebruik een afzonderlijke draagkrachtanalyse voor uitspraken over betaalbaarheid.

Voor openbare verantwoording

Publiceer bij begroting en jaarrekening een compact inwonersoverzicht met uitgaven, organisatiekosten, projecten, schulden, risico's en onderzochte besparingen. Toon voorgenomen én gerealiseerde resultaten. Licht toe wat de raad heeft gewijzigd en welke vragen nog openstaan.

Voor inwonersbetrokkenheid

Organiseer een gesprek over concrete scenario's voordat voorkeuren zijn vastgelegd. Laat deelnemers de kosten en gevolgen van alternatieven afwegen. Bereik actief jongeren en minder vertegenwoordigde groepen. Maak achteraf zichtbaar welke inbreng is overgenomen en waarom andere suggesties niet zijn gevolgd.

Voor vervolgonderzoek door de BAGW

Bewaar een vaste versie van de volledige vragenlijst, informatieblokken, wervingskanalen, veldwerkdata en exportinstellingen. Laat de enquêtebeheerder volledige en gedeeltelijke reacties, uitsluitingen en eventuele controles documenteren. Vraag zo nodig geanonimiseerde microdata voor kruistabellen en controleer dat groepen voldoende groot blijven. Laat open antwoorden systematisch coderen voordat aantallen per thema worden gepubliceerd.

Voor gebruik in de begrotingstoets

Vervang eerdere percentages door de cijfers uit deze versie en vermeld steeds de basis van 141 inwonerreacties. Presenteer de peiling als richtinggevende inbreng, niet als bewezen besparingsplan of bindend mandaat. Verbind iedere voorgestelde maatregel aan een afzonderlijke financiële onderbouwing en maatschappelijke afweging.

Bron en rekenverantwoording

Enquête 743711 BAGW Inwonerspeiling Financiën 2026, aangeleverde pdf-versie (5), 47 pagina's. De datum 26 oktober 2026 is de rapportdatum; de exacte exportdatum en veldwerkperiode zijn niet afzonderlijk bevestigd. Bronbereiken: omvang en woonstatus p. 2–3; beeld en informatie p. 4–10; beleidsterreinen p. 11–29; prioriteiten en koers p. 30–35; informatie, betrokkenheid en beoordelingen p. 36–40; open antwoorden p. 41–45; achtergrond p. 46–47.

Berekeningen: negatief beeld vooraf 88/141; achteraf 106/141. Weinig vertrouwen 91/141. Onduidelijke uitleg 96/141. Eerst evenwicht of schuldvermindering 91/141. Redelijk veel tot zeer veel zorgen 100/141. Leeftijd 60-plus 91/141. Financieel beheer: cijfersom 511 gedeeld door 126 cijfergevers = 4,06; 100/126 geeft 1–5. Raadscontrole: cijfersom 471 gedeeld door 117 cijfergevers = 4,03; 93/117 geeft 1–5. Percentages zijn afgerond; daardoor kunnen tabeltotalen licht afwijken van 100%.